

VÄRDEBESKRIVNING**Område av riksintresse för naturvård i Blekinge län****Datum:** 2023-03-17**Områdesnummer:** NRO 10 020**Områdesnamn:** Hallarumsviken-Möcklö-Kyrkfjärden**Kommun:** Karlskrona**Kartblad:** Karlskrona 3F S0, Karlskrona 3F N0, Kristianopel 3G NV**Area:** 3 800 ha**Naturgeografisk region:** 9. Blekinges sprickdalsterräng och ekskogsområde**Kust/havsregion:** IV. Egentliga Östersjön**Regionindelning för sjöar och vattendrag:** -**Agrara kulturlandskapsregioner:** 2. Sydsvenska odlingsbygderna**Landskapsformer:** Sprickdalslandskap**Riksvärde:**

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora
		Fauna
	Havsstrandäng	Flora
		Fauna
Ädellövskog		
Marina våtmarker	Marin flora/fauna	
	Fauna	
Öar/skär	Flora	
	Fauna	
Marint våtmarkskomplex		

Värdebeskrivning: Ett representativt och gammalt odlingslandskap i kustbygden och innerskärgården omfattande Hallarumsviken med angränsande land-områden, Möcklöhalvön, delar av Senoren och norra Sturkö, Runstensfjärden, Torstävaviken samt Kyrkfjärden. Inom området finns ett stort antal artrika naturbetesmarker som också hyser rödlistade arter. Vid St Hammar utbreder sig en av länets största havsstrandängar. Området innehåller vidare artrika ädellövskogar, främst vid Hallarumsvikens östra sida. I flera av de grunda och högproduktiva vikarna finns vidsträckt kransalgsängar med rödlistade arter. Hela vattenområdet med öar har ett stort värde för häckande, rastande och övervintrande fågelarter.

Huvudkriterier: A, C, D

Stödkriterier: Storlek, Mångformighet, Kontinuitet, Representativitet, Raritet, Nyckelområde, Funktion – flora och fauna

Förutsättningar för bevarande: Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement samt god vattenkvalitet i havsvikarna. Restaurering av vissa naturbetesmarker bör ske.

Områdets naturvärden kan påverkas negativt av: minskad eller upphörd jordbruks- och betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, schaktning, luftledningar, vindkraftverk, vägdragningar, skogsavverkning, muddring, deponering av massor, utfyllnad, fiskodling, utsläpp av avloppsvatten och andra vattenföroreningar samt övergödning.

Säkerställande: Inom området finns två naturreservat, Hallarumsviken och Stora Rom. Reservaten ingår i Natura 2000, liksom betesmarker på Västra och Östra Möcklö och Lillö, Tomtö-Stora Hammar, samt öarna Björnön, Varö och Eneskär. Fågelskydd gäller för ett stort antal öar.

Områdets huvuddrag: Hallarumsviken uppvisar tillsammans med angränsande vattenområden en omväxlande innerskärgård med talrika mindre öar. Området utgör också den östligaste delen av det blekingska sprickdals-landskapet. De ingående vattenområdena är viktiga reproduktionsområden för såväl vår- som höstlekande *sill*. De är även viktiga uppväxtområden för fisk; *ål*, *skrubbskädda*, *piggvar* och *gädda*. Grundområdena är högproduktiva. De viktigaste delområdena beskrivs var för sig.

Hallarumsviken

De inre delarna av Hallarumsviken omges av en mjukt kuperad odlingsbygd. Här finns sluttningar med ängsbokskog och betade lind-, ek- och björkhagmarker. Öster om Hallarumsviken präglas kustlandskapet av sprickdalar som uppodlats eller är lövskogsbevuxna. En förkastningsbrant framträder på flera ställen mycket nära stranden, t ex vid St Hammar och inom Hallarumsvikens naturreservat. Reservatet är ca 43 ha stort. Närmast vägen Jämjö - Torhamn ligger den uppodlade inägomarken. Sprickdalarna mot havet är delvis uppodlade och delvis bevuxna med hedekskog, fläckvis med ängsartad vegetation. Inom stora delar av området går berget i dagen. Här förekommer lågvuxen ekkratskog. *Sandödla* förekommer inom området.

Halvön Tomtö vid vikens östra sida upptas till största delen av av ekhagmark. Växtsamhällena är art- och individrika med bl a *Adam och Eva*, *ängsskallra* och *backnejlika*. På halvön finns en fornborg. Rester av vikingatida pålspärrar finns i vattenområdet utanför. Dessa har en gång utgjort skydd mot annalkande fiender i Hallarumsviken. Den grunda viken Flagen öster om Tomtö har en rik undervattensvegetation av bl a kransalger och *havsnajas*. Bland de förstnämnda finns rödlistade arter. Mellan Tomtö och St Rom utbreder sig en av länets största betade havsstrandängar. Denna har ett stort värde för bl a vadarfåglar och gäss.

Växtsamhällena är art- och individrika med arter som *spikblad*, *strandkrypa*, *ormtunga*, *saltnarv*, *revigt saltgräs* och *salttåg*.

Björnöen, Eneskär och Varö är moränöar där berget delvis går i dagen. Strandtypen utgörs ofta av steniga moränstränder. Där stranden är mera låglänt har havsstrandängar utbildats och strandzonereringen är påtaglig. Öarna är skoglösa men har i de mer höglänta delarna ett välutvecklat buskskikt av en, nypon, slån och hagtorn. Spår av gamla åkrar syns i den välbetade grässvålen på Varö och Björnöen. På ön förekommer torrängsvegetation av puktörne-jordtistel-typ som är sällsynt förekommande i Blekinge. Bland skyddsvärda och hävdberoende växtarter kan nämnas *låsbräken*. På Varö har funnits en vårdkase benämnd Senora böte. Fågellivet är artrikt och skyddsvärt. Bland häckande arter märks *småtärna*, *storspov* och *grågås*.

Möcklö-Runstensfjärden

Möcklöhalvön uppvisar ett uråldrigt, småskaligt och levande odlingslandskap med betade havsstrandängar, ljunghed, buskrik utmark, ekhagar och representativa åkermarker. Vid östra Möcklö och på Långanäs i sydost finns artrika ekhagar och buskdominerade betesmarker med främst torrängsvegetation samt havsstrandängar. Bland många hävdgynnade arter märks *Adam och Eva*, *tvåblad*, *brudbröd*, *jordtistel*, *jungfulin*, *puktörne*, *ormtunga*, *kustarun* och *strandkrypa*. Vid Idholm på västra sidan av Möcklöhalvön finns ett av de bästa exemplen i länet (och kanske i landet) på betad kustljunghed. En i området vanlig björnbärsart är *raspbjörnbär* vilken i landet har sin huvudsakliga utbredning längs Blekingekusten. Det betade området innehåller förutom bergknallar, fuktsvackor och torra ljung- och enbuskdominerade ytor också smala men sammanhängande ytor av välbetad havsstrandäng vid den fågelrika och grunda Runstensfjärden. Växtsamhällena är art- och individrika med växter som *kustarun*, *svinrot*, *darrgräs* och *vanlig ögontröst*. I en havsstrandäng med rik skonbildning norr om Möcklö växer bl a den i länet sällsynta *glasörten*.

Botten i den mycket grunda Runstensfjärden är till största delen täckt av En artrik kranalgsvegetation som bl a innehåller rödlistade arter. Vid lågvatten är betydande ytor av botten blottlagd. Viken är av stort värde för såväl häckande som rastande fågelarter, främst vadare.

Lillö

Vid Lillö nordost om Möcklöhalvön finns artrika hagmarker med torrängsflora av samma typ som på Möcklö. I området finns också lindhagmarker som sannolikt uppkommit ur gamla stubbskottsängar. Lindhagarna har artrik friskängsflora med bl a St Pers nycklar och gullviva som karaktärsarter. I strandområdet på halvöns östra och södra sida utbreder sig vackra och välbetade havsstrandängar.

Den grunda havsviken Gölen söder om Lillö har en artrik undervattensvegetation av *havsnajas* och kranalgsarter. Av de senare förekommer flera rödlistade arter.

Östernäs

Östernäs by på Senoren representerar med sin samlade bebyggelse, sina inägor med åkrar och ekdungar samt sina utmarker med gräs- och ljunghedar ett representativt och väl bevarat bondelandskap. Östernäshalvön var tidigare ett stort ängsgärde. Ur denna har ett stort ädellövskogsområde med artrik lundflora utvecklats. Utmarkerna ligger väster om byn och karaktäriseras av ljunghed med enbuskar och en igenväxande gräshed.

Kyrkfjärden-Torstävaviken

Områdets västligaste del utgörs av Kyrkfjärden (del av) och Torstävaviken. Flera av de mestadels små öarna är viktiga häckfågellokalerna (*ejder*, *småtärna* m fl). Torstävaviken norr därom är grund och till stor del bevuxen med artrik undervattensvegetation av bl a kransalger, däribland rödlistade arter. Den i landet sällsynta *knoppslingan* har här en av sina få kända lokaler i Blekinge.

Torstävaviken kantas i norr av artrika havsstrandängar som bl a innehåller rika bestånd av den rödlistade *stallörten*. Området omfattar även Ronnenabben på norra Sturkö. Här finns en mycket skyddsvärd hagmark med artrik torrängs-flora och bl a rik förekomst av rödlistade arter som *dvärgjohannesört* och *ekorrsvingel*.

Anmärkningar: Nästan hela området ingår i länets bevarandeplan för odlingslandskapet (obj nr 80.63, 80.68, 80.69). Huvuddelen ingår också i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet (obj nr K8005, 80.306, 80.309, 80.311, 80.312, 80.315, 80.318). Mer än 20 betesmarker har beskrivits i ängs- och hagmarksinventeringen. 7 våtmarksområden ingår i VMI.

Området berör riksobjekt för friluftsliv nr FK 6 Hallarumsviken - Torhamns skärgård och ingår även i område av riksintresse enligt 4 kap 4 § miljöbalken.

Referenser:

- Länsstyrelsen i Blekinge län, 1984: Naturvårdsplan Blekinge.
 Berglund, Björn. 1965: Late-Quaternary vegetation in eastern Blekinge, southeastern Sweden, a pollenanalytical study. 1. Late-glacial time. Lund 1966
 Länsstyrelsen i Blekinge län, 1996. Odlingslandskapet i Blekinge - bevarandeplan.
 Länsstyrelsen i Blekinge län, 1993: Ängar och hagar i Blekinge.
 Länsstyrelsen i Blekinge län, 1994. Våtmarker i Blekinge.
 Länsstyrelsen i Blekinge län, 1994. Ängar och hagar i Karlskrona.
 Naturvårdsverket, 1996. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet.